

el cartipàs

ciutat, patrimoni, memòria

núm. 53 / Olot, novembre 2011

Coordinació: Antoni Mayans i Xavier Puigvert • Edició: Institut de Cultura de la Ciutat d'Olot i Arxiu Comarcal de la Garrotxa

MARAGALL I OLOT / EL PURGATORI DEL POETA

MARGARIDA CASACUBERTA

Recordeu l'últim "Maragall i Olot"? El vaig titular "La fi de Maragall": un recurs fàcil per mostrar fins a quin punt arribava la identificació entre el poeta i el comte Arnau, del qual Joan Maragall s'acomiajava definitivament la tardor de 1908 poc després d'un dels seus ja habituals estiuueigs a Olot. Així ho comunicava a un dels seus joves corresponals: "el Comte l'Arnau, que ja em pensava haver-lo despatxat cap a l'eternitat, (...) es veu que encara volta... i el que voltarà; si no per mi, per altres." I, efectivament, el comte Arnau va continuar voltant. Poc abans de morir, Maragall explicitava a Joan Pérez-Jorba i a Carles Rahola el seu íntim lligam amb el poema d'*El comte Arnau* i amb el seu protagonista. En aquesta obra, fragmentària i inclassificable, hi he posat tota la meua vida, confessava. És d'esperar que d'altres hi aboquin també la seva.

I així va ser. No pas immediatament, és clar: després de la seva mort, Maragall va haver de passar una temporada al purgatori dels poetes a l'espera de la redempció per part dels lectors, la funció dels quals s'acosta significativament a la de la noia "amb la veu viva" que canta la cançó del comte Arnau sense prejudicis i redimeix poèticament el personatge al mateix temps que garanteix la immortalitat del poeta. Perfectament. El que potser no podia preveure Maragall en escriure "La fi del comte Arnau" és que la seva redempció vindria no pas d'una veu nova, sinó de la dels seus principals detractors, els autodenominats noucentistes.

Un dels primers va ser Josep Carner, el qual va accedir a participar en l'homenatge que la primavera de 1917 diverses entitats polítiques i culturals barcelonines van dedicar a Maragall a Sant Gervasi amb motiu de la col·locació d'una

placa commemorativa a la casa del poeta. Carner lloava en el seu discurs la complexitat de la visió maragalliana del món, que fins al moment el Noucentisme havia explícitament rebutjat: "La Catalunya de trànsit, la Catalunya contradictòria, però viva i delejant, és tota dintre En Maragall, i hi és enlairada amb les seves mateixes imperfeccions, redimida sense dissimular-li les tares. Perquè En Maragall no cantava una Catalunya convencional sinó la Catalunya real, a l'ensem deforme i divina."

Què havia passat entre 1911 i 1917 que expliqui una dissonància tan estrident en el discurs noucentista? Josep M. Capdevila, aleshores director de *Vida Olotina* i un dels principals defensors del moviment, hi va dedicar l'editorial del 8 de juny de 1917. Després de reproduir-hi íntegrament el text de Carner, el glossava i, sobretot, el matisava: "En Maragall és part del nostre esperit, però no tot. Nosaltres tant com la llibertat, amem l'ordre exterior; ens sembla que l'esperit no ha acabada la seva labor si encara no es mostra completament a la superfície. / En aquesta labor de superficialització és que ens diferenciem absolutament d'En Maragall. Ell s' enamorà de la lluita amb el desordre i no volia un moment d'ordre pur; amava que sempre s'oís de la vora el ressò de la lluita; era enemic de les obres acabades, definitives."

Hi havia alguna cosa de profundament inquietant en la figura i en l'obra de Maragall que contradeia el discurs idealitzador i desrealitzador d'un Noucentisme que, malgrat els escrúpols dels seus últims defensors, començava a fer aigües. I no va ser fins que no es va enfonsar del tot que Maragall no va tenir –i de la mà del mateix Capdevila– el seu homenatge olotí.